

i store kunnskapar om språk og kultur. Den biografiske tilgangen lettar tilgangen til å forstå dei. Boka til Thelle er ikkje eit ideologisk utspel, men ein raus og innhaldsrik antologi over store diktarar i eit land som har stor fascinasjonskraft. Thelle si begeistring for dikta og diktarane smittar over. Dei blir ikkje primært læremeistrar, men lidande og stridande menneske, som skapte stor kunst av sin livskamp. Slik kjem boka som ei gåve frå ein stor Japan-kjenner, og det er ei gåve vi berre må takka for.

Jan Inge Sørbø

Lisbeth Nilsen

Til du blir snill

Diktroman

Ordmor Forlag 2023

96 sider

Nei, nå er du feit, sa mor.
Her har du en pose boller. Det er rart
du ikke klarer å slanke deg, du
som er så intelligent.

Etter alle årene
gjennom ordene

sa jeg:

Dette er meg.

Nei, sa mor.

Du er mye
mindre.

Dette er boken om barnet som bare får mat. Barnet som ble sveket og forlatt og bortsendt til et barnehjem der styreren er alkoholisert, og der det varslede tilsynet som kommer, blir servert snitter og «fraspiser seg ethvert ansvar» (s. 72). Men leseren

øyner også en overlever og en voksen språkkunstner som tar et oppgjør med et barnevern som sviktet totalt, og som gjennom fortellingen utfordrer oss til å åpne øynene for dem som blir oversett, prisgitt og sviktet også i dag. Håpet vekkes av de få som *ser*, ikke minst lektoren, **den ene**, som ser den unge jenta synlig, ser hennes evner og forteller at navnet hennes betyr «holdt oppe av Gud» (s. 92).

Mat er gjennomgangstema. Morens dobbeltkommunikasjon ligger i bunnen: «Nei, nå er du feit, sa mor. Her har du en pose boller» (s. 5). Mat blir en erstatning for kjærlighet, trygghet og omsorg – og mat og løgner må svelges unna, også i Jesu navn. Ingen får noen gang gå fra bordet før de har satt all den påtvungne maten til livs. Nåde den som ikke spiser opp det som blir servert på barnehjemmet. Samtidig finnes det en slags trøst i å snike seg til mer mat i spiskammeret om natten eller under dynen om kvelden. Mat blir både trussel når en ikke orker og trøst når det røyner på. Barnet «spiser seg til for å bli snill» (s. 15).

Kjente barnesanger er bakt inn, særlig iden første delen av fortellingen, og har ofte en kontrastfull virkning:

*Så bløtt som fløyel er hennes kinn
Veid og funnet forspist.*

*Og hun er deilig og tykk og trinn
Og hun kan spise*

Barnet biter i seg,

vender den målbundne munnen til.

Og stå og vise

hvor stor hun er

Nesten ikke til å bære. (s. 12)

Tekstene på barnesangene dukker opp på uventede steder og understreker hvor langt fra virkeligheten teksten i sangene er. Det forsømte barnet synger *La alle barn i verden få det like godt som jeg* (s. 27).

«Hun som blir mor, vil ikke ha det» (s. 10). Moren ler, latterliggjør og beklager barnets eksistens. Så gjør hun alvor av truslene og drar sin vei. Barnet blir prisgitt tilfeldige «tanter» og pleiersker med «hvitstivet hette» (s. 11) på flere barnevernsinstitusjoner. Det eneste minnet hun har av en far, er at han forsvinner ut døra med en fotball under armen.

Styreren på barnehjemmet drikker tett. For meg ble beskrivelsen av julehandelen på varemagasinet Steen og Strøm ekstra talende. Jeg, som selv var med mor og far for å beundre de tradisjonsrike juleutstillingene på Steen og Strøm, møter en jente som blir slept fort forbi av en alkoholisert styrer som har stått altfor lenge i køen på Vinmonopolet, og som vil hjem med bussen. Barnet blir kvalm og vil kaste opp før de når Sinsenkrysset.

Til du blir snill er delt inn i fem kapitler som består av dikt og prosadikt. De har en lyrisk musikalitet som gjennomsyrer hele boken. Det er ikke ett ord for mye der. Samtidig er de ordene som er brukt, fulle av mening og så talende at en må stoppe opp og lese flere ganger. Under ordene trer den grelle virkeligheten tydelig frem. Her er spennende og givende ordsammensetninger og en gjennomtenkt språkføring av høy kvalitet. Kontrasten i den språklige

finstemtheten er innimellom for stor til den vonde virkeligheten som beskrives. Det gjør det hele kraftfullt, og virkeligheten bak ordene kryper langt under huden og blir der. Det er akkurat som om sviket skriker gjennom overraskende ord som gir mening.

Samtidig er det noe frigjørende livskraftig og håpefullt nettopp i den formfullendte språkføringen i boka. Det blir tydelig at her er en voksen overlever som har styrke, livskraft og innsikt. Barnet som ble sveket avslører de voksne som sviket. Ordspillene er kreative og talende: «Her bor barna som ikke hører hjemme» (s. 47). Og selv blir hun «forbigrått» (s. 68) i gymtimen når de skal velge lag.

Forfatteren har gitt oss en viktig bok. De som selv har opplevd omsorgssvikt, som har vokst opp uten trøst, trygghet og tilhørighet, kan finne ord og styrke til å komme seg videre. Og vi som skal lytte til mennesker med ulike erfaringer, har her fått en stemme som kan gi oss innsikt og meningsfull kunnskap.

Berit Okkenhaug

Lisbeth Nilsen (f. 1952) har bakgrunn som bibliotekar, bokhandler, oversetter, forlagsredaktør og forfatter av sakprosa og oppslagsverk. Hun var redaksjonssekretær i *Tidsskrift for Sjelesorg* fra 2010 til 2021 og er frivillig ildsjel i biblioteket ved Institutt for Sjelesorg. *Til du blir snill* er hennes første skjønnlitterære utgivelse.

– En knyttneve om omsorgssvikt, håp og livskraft!

Det er den trettende juletefesten det året for dine arme fløyelsrøde små i gnagesko på rådhusglatte marmorgulv. I ring omkring du grønnglitrende som rekker nesten helt opp til taket med tusen tente lys. Åpner munn: kakao med krem, mer krem, kom makronkringle, kaker og boller med sukat fra kommunale kakefat. Rådhusklokker kimer. Jenta som aldri ble henta går seg over sjø og land, hvor hører hun vel hjemme? I nisseposen flagger en blodappelsin, sårsaltede peanøtter og en liten eske tapre rosiner. Så gjør vi så når vi roper i snøen får vi kanskje svar. Barnåler faller fra hendene. Stakkars barn, sier garde-robe-damene

Forfatter: Lisbeth Nilsen

Boka om barnet som bare får mat. Barnet som ikke hører hjemme, som må spise og spise og svelge unna mat og løgner i Jesu navn. Barnet som bærer de voksnes svik, skyld og skam. Barnet som biter i seg og fra seg for å finne måter å klare seg på.

Boka kan kjøpes i bokhandel, i nettbokhandel eller direkte fra Ordmor forlag; www.ordmor.no